

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.232

DOI 10.32782/2523-4269-2024-88-55-59

Семенишина-Фіголь Богдана Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент, докторант
(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0585-9944>

ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОСТУПОК

У статті розглядається структура особи, яка вчинила кримінальний проступок. Вказується, що підвищений ступінь суспільної небезпечності відповідно до наявності кваліфікуючих/особливо кваліфікуючих ознак свідчить про існування в особі сукупності характеристик, які унеможливають економію репресії. Зазначається, що штучне виведення нових кримінально-правових та кримінологічних понять не свідчить про те, що змінюється зміст та тенденції самої злочинності. Звертається увага на те, що ступінь суспільної небезпечності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, було зменшено шляхом пом'якшення санкції норм Особливої частини кримінального законодавства. Підсумовується, що структура особи кримінального правопорушника, який вчинив кримінальний проступок, відрізняється від кримінального правопорушника, який вчинив злочин.

Ключові слова: кримінальний проступок, злочин, кримінальне правопорушення, кримінальне законодавство, структура особи, кримінальний правопорушник, кваліфікуюча ознака, суспільна небезпечність.

Постановка проблеми. Учення про особу кримінального правопорушника (злочинця) займає у кримінологічній науці центральне місце, що здебільшого зумовлено тим, що первинні кримінологічні теорії мали антропологічний зміст та зводились до розуміння сутності злочину крізь призму суб'єктивних характеристик особи, яка його вчинила. Зі становленням людства та розвитком держави антропологічна теорія зазнала певних трансформацій та була визнана частково помилковою, водночас саме вона заклала підґрунтя для формування складу кримінального правопорушення, а саме – його суб'єктивної сторони, а також розуміння поняття кримінального правопорушення саме як протиправного та винного діяння, яке вчиняється суб'єктом. Проте зміни курсу кримінально-правової політики та введення в обіг поняття «кримінального проступку» дещо розширило межі кримінологічної науки, що, зокрема, зумовлено потребою у диференціації механізму запобігання відповідно до тяжкості та виду кримінального правопорушення. Із урахуванням того, що законодавцем було передбачено не тільки різні межі репресії, але і порядок здійснення кримінального провадження щодо проступків та злочинів, очевидно є і потреба у формуванні самостійної структури особи, яка вчинила кримінальний проступок та відмежування її ознак від аналогічних, притаманних злочинцю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми запобігання кримінальним правопорушенням розглядалися у працях таких учених як А.М. Бабенко, В.С. Батиргарєєва, С.С. Вітвіцький, В.В. Голіна, А.О. Джужа, О.М. Джужа, Є.С. Назимко, Т.І. Пономарьова, Н.С. Юзікова та ін. Водночас наведені учені майже не приділяли увагу особливостям запобігання кримінальним проступкам взагалі та визначенню особливостей структури особи, яка їх вчинює зокрема, що і зумовлює актуальність обраної теми.

Метою статті є визначення структури особи, яка вчинила кримінальний проступок.

Виклад основного матеріалу. Відтак, відповідно до чинного кримінального законодавства України за вчинення кримінального проступку особі не призначаються види покарання, пов'язані із позбавленням волі. Таке законодавче рішення дає підставу вважати, що особа, яка вчинила такий вид кримінального правопорушення може бути виправлена без застосування ізоляції від суспільства та поміщення в установу закритого типу. Отже, ступінь суспільної небезпечності такого правопорушника є мінімальним.

М.Л. Давиденко вказує, що центральним питанням кримінології залишається питання співвідношення соціального та біологічного в особі злочинця. Біологічна природа людини не може орієнтуватися на норми

права, оскільки вони мають не біологічний, а соціальний характер. Від біологічних особливостей, насамперед, залежить те, що візьме особа від навколишнього середовища, які громадські відносини ввійдуть до її структури. Інакше кажучи, природа наділяє людей ніби своєрідним фільтром, через який не кожний соціальний фактор може пройти. Біологічне постає як обставина, під впливом якої формується система суспільних відносин, які складають сутність особистості. Генетичні й інші біологічні, фізіологічні відхилення, звичайно, певною мірою впливають на поведінку людини. Це безперечний факт, який, однак, вимагає правильного тлумачення. Отож вказані негативні особливості, що не виключають осудності особи, є соціально зумовленими, їхній характер залежить від соціальних факторів, адже особистість формується під провідним впливом соціального середовища. Соціально-біологічні ознаки в криміногенній детермінації є не причинами й умовами злочинності взагалі, а також окремих її видів, а умовами деяких насильницьких злочинів, злочинів неповнолітніх і низки необережних злочинів, пов'язаних з використанням техніки. Якщо ці ознаки стали безпосередньою причиною суспільно небезпечної поведінки, то йдеться про неосудну поведінку, що виключає злочинність і кримінальну караність [1, с. 171]. Необхідно відмітити, що у більшості випадків законодавцем в межах однієї норми закріплено кримінальну відповідальність за вчинення фактично одного діяння, яке посягає на конкретні суспільні відносини у формі кримінального проступку та злочину – за наявності певних кваліфікуючих/особливо кваліфікуючих ознак чи більш серйозних форм реалізації об'єктивної сторони (наприклад, це стосується ст. 111–1 КК України). Логічно, що підвищений ступінь суспільної небезпечності відповідно до наявності кваліфікуючих/особливо кваліфікуючих ознак свідчить про наявність у особи сукупності характеристик, які унеможливають економію репресій. Саме цим може бути пояснено те, що здебільшого за вчинення кримінального проступку та нетяжкого злочину встановлено мінімальну вікову межу – шістнадцять років. Водночас актуальним залишається питання щодо доцільності вважати, що особа, яка вчиняє кримінальний проступок та, наприклад, нетяжкий злочин відрізняється за соціально-демографічними та морально-психологічними ознаками.

Вчені вказують, що критичні зауваження на адресу біологізаторських уявлень про особистість злочинця не означають заперечення природних властивостей людської істоти. Для правильного розуміння впливу соціального та біологічного на поведінку людини слід взяти до уваги той факт, що біологічні особливості впливають на характер поведінки людини (холерик в однаковій життєвій ситуації поведе себе інакше, а ніж флегматик чи сангвінік, але в цілому їхні вчинки диктуються ще й ступенем соціальної вихованості), не будучи мотивами його поведінки, зокрема злочинної. Основне значення має не аномалія сама по собі, а соціальний облік особи, сформований суспільством. Теорія особистості повинна враховувати множинність рис, що складають індивідуальність, ступінь обумовленості цих рис спадковістю та процеси соціалізації особи. Те, яким чином генетична обумовленість та процеси соціалізації особи взаємодіють між собою й визначає, в решті решт, поведінку особи, в тому числі протиправну. Є підстави вважати, що новітні наукові відкриття у сфері медицини, психофізіології, психології, зокрема при вивченні кори головного мозку та

ендокринної системи, дадуть можливість пояснити досі незрозуміле у поведінці людини. Основні положення одночасно розширюють та звужують погляди теоретиків на особистість та її поведінку. Це пов'язано з тим, що ці положення постійно взаємодіють з великою кількістю інших факторів у формуванні теоретичних позицій персонолога. Окрім основних положень на роздуми теоретика впливають такі обставини, як історичний погляд, рівень розвитку кримінології та інших суміжних наук до цього часу, академічна освіта та життєвий досвід [2]. Із урахуванням позиції вчених щодо можливості вважати, що особа яка вчинила кримінальне правопорушення має сукупність специфічних ознак, актуальним та відкритим для дискусій є питання щодо змісту малозначних діянь та оцінки структури особи, яка їх вчиняє.

Так, з цього приводу цікавою є думка М. Д. Ждана, який вказує, що враховуючи тенденції та перспективи розвитку прогресивної кримінології постмодерну, під особою кримінального правопорушника доцільно розуміти сукупність стійких індивідуальних вроджених та набутих особливостей, а також соціально значущих рис, які сприяють/спрощують або обумовлюють формування девіацій, які відтворюються в готовності до вчинення кримінального правопорушення, у зв'язку із чим винний набуває ознак суспільної небезпечності. Такий підхід надає можливість відійти від сталого розуміння обов'язкової наявності сукупності стійких рис, які мають бути притаманні всім особами, котрі вчиняють конкретний вид кримінального правопорушення, а також дозволяє розуміти під особою кримінального правопорушника не тільки як таку, що вже реалізувала протиправний умисел, а й потенційно схильну до цього (тобто, має в досвіді необережні кримінальні правопорушення, адміністративні правопорушення, приготування та замаху на суспільно небезпечні діяння, малозначні діяння тощо). Що стосується малозначних діянь, вчений звертає увагу на нормативний припис ч. 2 ст. 11 КК України, у якій вказано, що не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі [3]. Факт вчинення діяння, яке хоча і формально, але містить ознаки діяння, передбаченого кримінальним законодавством, свідчить про наявність в особи сукупності властивостей, необхідних та достатніх для вчинення кримінального правопорушення, у майбутньому з високою ймовірністю вже не малозначного. Водночас особа, яка вчинила малозначне діяння не притягується до кримінальної відповідальності, а отже, вже не відповідає характеристиці, яку пропонує переважна більшість учених. Унаслідок цього зміна підходу до тлумачення поняття та ознак особи кримінального правопорушника розширює межі запобігання суспільно небезпечним діянням [4, с. 201]. Штучне виведення нових кримінально-правових та кримінологічних понять не свідчить про те, що змінюється зміст та тенденції самої злочинності. У 2018 році законодавцем було виокремлено інститут кримінальних проступків і водночас посилено кримінальну відповідальність за нетяжкий злочин.

У Висновку Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи стосовно проекту Закону № 7279 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового

розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень було зазначено, що пропонувані злочини невеликої тяжкості слід вважати кримінальними проступками внаслідок перекваліфікації, запропонованої у статті 12, існуючих чотирьох категорій злочинів у два види кримінальних правопорушень, а саме проступків та злочинів. Власне злочини склалися б з трьох підкатегорій – злочинів середньої тяжкості, тяжких злочинів та особливо тяжких злочинів. Таким чином, Кримінальний кодекс, як і раніше, буде охоплювати чотири види правопорушень, хоча вони і зазнають деяких змін до застосовних до них покарань. Запропонована перекваліфікація та подальше збереження категорії кримінальних проступків, передбачених Кримінальним кодексом, а не предметом окремого закону, як це передбачено Кримінальним процесуальним кодексом, не викликає жодних питань, оскільки об'єкт встановлення концепції кримінального проступку більшою мірою стосується характеру покарань та процедури встановлення відповідальності, аніж будь-якої іншої суттєвої різниці з кримінальними правопорушеннями, які вважаються більш серйозними злочинами [5]. Водночас із урахуванням того, що у попередній до 2018 року редакції за нетяжкий злочин було передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років, у чинній редакції за нетяжкий злочин передбачено покарання у виді позбавлення волі до п'яти років, а за кримінальний проступок позбавлення волі не призначається априорі, фактично, обрання реально доцільного терміну за вчинення нетяжкого злочину законодавцем було покладено на розсуд суду. Проте це у більшості випадків (за відсутності обставин що пом'якшують відповідальність та обтяжують її) жодним чином не пов'язане зі структурою особи кримінального правопорушника. Зокрема це також стосується випадків, коли особа вчиняє кримінальний проступок повторно, що дає підставу для кваліфікації такого діяння як злочину. Таким чином, курс кримінально-правової політики не зумовлює зміну у структурі кримінального правопорушника.

Розглядаючи особу кримінального правопорушника, який вчинив кримінальний проступок також необхідно звернути увагу на його кримінально-правові ознаки, зокрема такі як наявність судимості. У науці кримінального права неодноразово зверталась увага на те, що зміст спеціального рецидиву як ознаки суб'єкта протиправного діяння є неоднозначним та потребує додаткового тлумачення у кожному окремому випадку. У цьому контексті В.О. Навроцький зауважує, що у понад півтора десятках випадків чинний КК передбачає посилення кримінальної відповідальності, якщо злочин вчинено особою, раніше судимою – яка має непогашену чи незняту судимість за раніше вчинене кримінальне правопорушення. Причому, в Особливій частині КК як кваліфікуюча чи особливо кваліфікуюча ознака враховується лише спеціальний рецидив. Тобто має бути наявною судимість не за будь-яке кримінальне правопорушення, а лише за посягання певного виду, яке прямо вказане у відповідній статті Особливої частини КК... Використання в чинному КК різних термінів для вказівки на спеціальний рецидив актуалізує питання про те, чи відрізняється зміст цього поняття залежно від цього. Понад те, як і завжди в таких випадках, стоїть питання, має місце одне поняття, позначене різними термінами, чи кожен із цих термінів позначає своє поняття? [6, с. 351–352]. Отже, виявляється, що саме особливості конструкції кримінального законодавства взагалі та конкретної норми Особливої частини зокрема

зумовлюють специфіку структури особи кримінального правопорушника як такого, що має підвищений ступінь суспільної небезпечності, а отже потребує застосування більш репресивних заходів кримінально-правового впливу. Водночас у загальному сенсі без прив'язки до конкретного кримінального правопорушення спеціальний рецидив має значення суто у кримінологічній площині, оскільки демонструє потребу у посиленні механізму взаємодії із кримінальним правопорушником. З огляду на вказане, обґрунтованим видається висновок про те, що *структура особи кримінального правопорушника взагалі та кримінального правопорушника, який вчинив кримінальний проступок зокрема відтворюється крізь конструкцію норм Особливої частини кримінального законодавства та диференціюється залежно від виду протиправного діяння, яке було вчинено, що ставить під сумнів універсальність дефініції, яка протягом тривалого часу існує у кримінологічній науці.*

У Висновку Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи стосовно проекту Закону № 7279 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень було зазначено, що у законодавчому акті було визначено, фактично, дві мети. Так, перша мета досягнута лише частково через відсутність будь-якої індикації причин кваліфікації дрібних злочинів в якості кримінальних проступків, посиленням покарань за інші незначні злочини, відсутністю ясності стосовно дотримання принципів рівності та пропорційності щодо способів стягнення штрафів та можливістю тривалого позбавлення волі за вчинення адміністративних правопорушень. Крім того, в проекті Закону не вистачає чіткості в аргументації щодо збереження нижчого рівня покарання за відмову особи від проходження огляду за наявності підозри у тому, що така особа перебувала у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, аніж у випадку покарання за фактичне перебування у такому стані під час водіння; це ставить під сумнів припущення, відповідно до якого метою проекту Закону є більш серйозне ставлення до подібних вчинків. Що стосується другої цілі, позитивно розглядається тенденція щодо того, що кожна правова система повинна вживати заходів для боротьби з переважанням системи кримінального правосуддя, запроваджуючи деякі спрощення щодо процесу ведення провадження. Однак необхідність ефективного реагування на масову злочинність щодо незначних правопорушень не повинна допускати нехтування основними процесуальними гарантіями [5]. Фактично, можна говорити про те, що ступінь суспільної небезпечності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення було зменшено шляхом пом'якшення санкції норм Особливої частини кримінального законодавства. Водночас його соціально-демографічні, морально-психологічні, а також інші традиційні ознаки, які входять до структури особи у кримінології не зазнали жодних змін. Такий підхід ставить під сумнів дієвість кримінально-правових норм, а також їх впливу на потенційні та реальні наслідки вчиненого кримінального проступку. Зокрема і передбачені види покарань не можуть бути оцінені як такі, яких достатньо для того щоб виправити кримінального правопорушника та забезпечити ефективність його ресоціалізації.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дало можливість підсумувати, що структура особи

кримінального правопорушника, який вчинив кримінальний проступок відрізняється від кримінального правопорушника, який вчинив злочин. Це зумовлено низкою факторів, серед яких: 1) тенденції кримінальної процесуальної політики свідчать про те, що кримінальний проступок не потребує проведення досудового розслідування, а обставини його вчинення можуть бути встановлені та доведені у спрощеній формі – формі дізнання. Такий підхід вказує на те, що об'єктивна сторона кримінального проступку не є ускладненою кваліфікуючими та особливо кваліфікуючими ознаками, а отже і суб'єктивна сторона кримінального правопорушника не передбачає наявності специфічних мотивів та мети, які свідчать про наявність у структурі його особи граничних зі злочинцем ознак; 2) у більшості випадків особа, яка вчинила кримінальний проступок майже позбавлена більшості кримінально-правових ознак (судимість, вчинення у складі організованої групи чи злочинної організації тощо), а отже система таких ознак є спрощеною та передбачає лише стан алкогольного та наркотичного сп'яніння, вчинення діяння щодо дитини тощо; 3) м'які санкції, передбачені за вчинення кримінального проступку апіорі вказують на заздалегідь низький рівень суспільної небезпечності особи, яка вчиняє кримінальний проступок, що звужує елементи морально-психологічних ознак, які підлягатимуть вивченню; 4) достатньо значний відсоток кримінальних проступків вчиняється шляхом бездіяльності, що

ставить під сумнів наявність вольової ознаки суб'єктивної сторони кримінального правопорушника.

Необхідно також зазначити, що зміст та поняття особи кримінального правопорушника, який вчинив кримінальний проступок були штучно виокремлені у 2018 році під впливом зміни тенденцій кримінально-правової політики. Це призвело до виникнення низки проблемних аспектів, серед яких: 1) структура особи кримінального правопорушника взагалі та кримінального правопорушника, який вчинив кримінальний проступок зокрема відтворюється крізь конструкцію норм Особливої частини кримінального законодавства та диференціюється залежно від виду протиправного діяння, яке було вчинено, що ставить під сумнів універсальність дефініції, яка протягом тривалого часу існує у кримінологічній науці; 2) у попередній редакції кримінального законодавства за нетяжкий злочин було передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк до двох років, а у чинній редакції за нетяжкий злочин передбачено покарання у виді позбавлення волі до п'яти років, а за кримінальний проступок позбавлення волі не призначається апіорі. Фактично, обрання реально доцільного терміну за вчинення нетяжкого злочину законодавцем було покладено на розсуд суду. Це у більшості випадків жодним чином не пов'язане із структурою особи кримінального правопорушника. Зокрема це також стосується випадків, коли особа вчиняє кримінальний проступок повторно, що дає підставу для кваліфікації такого діяння як злочину.

Список використаних джерел

1. Давиденко М. Л. Еволюція вчення про особу злочинця. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО»*. 2014. Вип. № 18. С. 169–172.
2. Нікітін Ю. В., Нікітіна І. В. Роль соціального та біологічного у поведінці особи злочинця: кримінологічний аналіз. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/28978/1/Nikitin.pdf>.
3. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Ждан М.Д. Кримінологічна політика у сфері захисту трудових прав громадян: монографія / за заг. ред. Є. С. Назимка. Київ: ВД «Дакор», 2024. 444 с.
5. Висновок Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи стосовно проекту Закону № 7279 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень. URL: <https://rm.coe.int/coe-ukraine-law-on-misdemeanours-oct-2018-final/16808eaeaf>
6. Навроцький В.О. Наскрізнi кримінально-правові поняття: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 376 с.

References

1. Davydenko, M. L. (2014). Evoliutsiia vchennia pro osobu zlochyntsia [The evolution of the doctrine of the identity of the criminal]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «PRAVO»*, 18, 169–172 [in Ukrainian].
2. Nikitin, Yu. V., & Nikitina, I. V. Rol sotsialnoho ta biolohichnoho u povedintsi osoby zlochyntsia: kryminolohichniy analiz [The role of social and biological factors in the behavior of a criminal: a criminological analysis]. Retrieved from: <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/28978/1/Nikitin.pdf> [in Ukrainian].
3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]: Zakon vid 05.04.2001 r. № 2341-III (2001). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
4. Zhdan, M.D. (2024). *Kryminolohichna polityka u sferi zakhystu trudovykh prav hromadian [Criminological policy in the field of protection of labor rights of citizens]: monohrafiia / za zah. red. Ye. S. Nazymka*. Kyiv: VD «Dakor» [in Ukrainian].
5. Vysnovok Heneralnoho dyrektoratu z prav liudyny ta verkhovenstva prava Rady Yevropy stosovno proektu Zakonu № 7279 pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehoriy kryminalnykh pravoporushen (2018). [Conclusion of the General Directorate for Human Rights and the Rule of Law of the Council of Europe regarding the draft Law No. 7279 on amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the simplification of pre-trial investigation of certain categories of criminal offenses]. Retrieved from: <https://rm.coe.int/coe-ukraine-law-on-misdemeanours-oct-2018-final/16808eaeaf> [in Ukrainian].
6. Navrotskyi, V.O. (2023). *Naskrizni kryminalno-pravovi poniattia [Cross-cutting criminal law concepts] : navch. posib*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].

Semenyshyna-Figol Bohdana,

PhD in Law, Associate Professor, Postdoctoral Student

*(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0585-9944>

DETERMINATION OF THE STRUCTURE OF THE PERSON WHO COMMITTED A CRIMINAL OFFENSE

The article examines the structure of a person who has committed a criminal offense. It is indicated that the increased degree of social danger in accordance with the presence of qualifying/especially qualifying signs indicates the presence of a set of characteristics in a person that make it impossible to save repression. This can be explained by the fact that the minimum age limit for the commission of a criminal misdemeanor and a minor crime is usually sixteen years. At the same time, the question of the expediency of assuming that a person who commits a criminal misdemeanor and, for example, a minor crime, differs in socio-demographic and moral-psychological characteristics remains relevant. It is noted that the artificial derivation of new criminal-legal and criminological concepts does not indicate that the meaning and trends of crime itself are changing. In 2018, the legislator singled out the institution of criminal misdemeanors and at the same time strengthened criminal liability for minor crimes. Attention is drawn to the fact that the degree of public danger of a person who committed a criminal offense was reduced by softening the sanction of the norms of the Special part of the criminal legislation. At the same time, his socio-demographic, moral-psychological, as well as other traditional features that are included in the structure of a person in criminology have not undergone any changes. This approach calls into question the effectiveness of criminal law norms, as well as their impact on the potential and actual consequences of a committed criminal offense. In particular, the prescribed types of punishments cannot be assessed as sufficient to correct the criminal offender and ensure the effectiveness of his resocialization. It is concluded that the personality structure of a criminal offender who committed a criminal misdemeanor differs from a criminal offender who committed a crime.

Key words: criminal misdemeanor; crime, criminal offense, criminal legislation, structure of person, criminal offender; qualifying feature, social danger.

Надіслано до редколегії 02.09.2024